

EUROPEISKA GRUPPERINGAR FÖR TERRITORIellt SAMARBETE (EGTS)

Systemet med europeiska grupperingar för territoriellt samarbete inrättades för att underlätta gränsöverskridande, transnationellt och regionalt samarbete mellan medlemsstaterna eller deras regionala och lokala myndigheter. Dessa grupperingar gör det möjligt för partnerna att genomföra gemensamma projekt, utbyta sakkunskap och bättre samordna samhällsplaneringen.

RÄTTSLIG GRUND

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS).

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1302/2013 av den 17 december 2013 om ändring av förordning (EG) nr 1082/2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS) för att förtydliga, förenkla och förbättra bildandet av sådana grupperingar och deras funktion.

BAKGRUND

Målet med en gruppering är att underlätta och främja territoriellt samarbete, särskilt mellan dess medlemmar, inbegripet ett eller flera av de gränsöverskridande, transnationella och interregionala samarbetsområdena, i syfte att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU.

En grupperings uppgifter överensstämmer i allmänhet med de ovannämnda målen. Uppgifterna kan utgöras av särskilda åtgärder för territoriellt samarbete mellan dess medlemmar, med eller utan ekonomiskt stöd från EU. En gruppering kan få i uppgift att genomföra program som samfinansieras av EU genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och/eller Sammanhållningsfonden, men också att bedriva andra former av gränsöverskridande samarbete, med eller utan ekonomiskt stöd från EU. Sådan verksamhet omfattar exempelvis drift av gränsöverskridande transporter eller sjukhus, genomförande eller förvaltning av gränsöverskridande utvecklingsprojekt och utbyte av erfarenheter och bästa praxis.

STRUKTUR

En gruppering kan bildas av partner från minst två medlemsstater (eller en medlemsstat och ett eller flera länder utanför EU) som tillhör en eller flera av följande kategorier:

- medlemsstater eller myndigheter på nationell nivå,

- regionala myndigheter,
- lokala myndigheter,
- offentliga företag eller offentligrättsliga organ,
- företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse,
- nationella, regionala eller lokala myndigheter, eller organ eller företag från icke EU-länder (*tredjeländer*) (på vissa särskilda villkor),
- sammanslutningar av organ som tillhör en eller flera av dessa kategorier.

De europeiska grupperingarna för territoriellt samarbete är juridiska personer och regleras av ett avtal som ingåtts enhälligt av deras medlemmar. Grupperingarna agerar på uppdrag av sina medlemmar, som fastställer grupperingarnas stadgar i särskilda avtal som beskriver deras organisation och verksamhet. En gruppering måste åtminstone ha två organ: en församling som består av företrädare för medlemmarna och en direktör som företräder grupperingen och agerar på dess vägnar.

Dessutom begränsas grupperingarnas befogenheter av deras medlemmars respektive befogenheter. Myndigheters befogenheter, såsom politiskt beslutsfattande och regleringsbefogenheter, kan dock inte överföras till en gruppering.

Församlingen antar grupperingens årliga budgetberäkning, som är föremål för en årlig verksamhetsrapport som ska utarbetas och godkännas av oberoende experter. Medlemmarna är ekonomiskt ansvariga för eventuella skulder som grupperingen har, i proportion till sina bidrag till budgeten.

RESULTAT

Registret över grupperingar sköts av Regionkommittén. Förteckningen innehåller för närvarande 88 grupperingar, av vilka två har lagts ner.

Medlemmarna i en gruppering, det europeiska nätverket för kunskap om städerna, har inte någon gemensam geografisk gräns. Denna gruppering utgör en plattform för utbyte av sakkunskap och idéer i stadsutvecklingsfrågor.

I sin rapport från april 2018 om tillämpningen av förordning (EG) nr 1082/2006 (EGTS-förordningen) bekräftade kommissionen instrumentets europeiska mervärde: samarbetet mellan EGTS-medlemmar från olika medlemsstater och tredjeländer underlättar beslutsfattandet och bidrar till den gemensamma utvecklingen av mål och strategier över nationella gränser. Antalet grupperingar och medlemskapen i dem ökar stadigt i hela EU, och utnyttjandet av dem blir allt större. Till följd av de ändringar av EGTS-förordningen som gjordes 2013 deltar grupperingarna nu i olika program och projekt för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och i genomförandet av andra sammanhållningspolitiska program, till exempel inom landsbygdsutveckling.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

EGTS-förordningen omfattas av det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Parlamentet har därför varit medlagstiftare på lika villkor med rådet. I förordningen har man tagit hänsyn till parlamentets krav när det gäller en tydlig definition av territoriellt samarbete, behovet

av att fastställa medlemsstaternas ekonomiska ansvar samt det tillämpliga regelverket för offentliggörande och/eller registrering av en grupperings stadgar. Dessutom godtog rådet parlamentets förslag att en gruppering ska regleras genom lagstiftningen i den medlemsstat där grupperingen har sitt stadgeenliga säte.

I slutet av 2013 ändrades EGTS-förordningen. Syftet med denna ändring var att förtydliga befintliga regler och göra det lättare att bilda och driva europeiska grupperingar och förtydliga tredjeländers deltagande. Den ändrade förordningen om europeiska grupperingar har tillämpats sedan den 22 juni 2014.

För att underlätta användningen av instrumentet har parlamentet arbetat för att det ska etableras kopplingar till EGTS inom olika politiska instrument, t.ex. sammanhållningspolitiken. Parlamentet har också lyckats säkerställa att grupperingarnas företrädare, enligt den lagstiftningsram som reglerar programperioden 2014–2020, kan sitta med i övervakningskommittéerna för olika program.

Trots en positiv utveckling i fråga om användningen av dessa instrument anser parlamentet att det finns utrymme för förbättringar. I sin [resolution](#) av den 11 september 2018 om att stärka tillväxt och sammanhållning i EU:s gränsområden beklagar parlamentet att potentialen i de europeiska grupperingarna för territoriellt samarbete inte utnyttjas till fullo. Detta skulle delvis kunna bero på de regionala och lokala myndigheternas betänkligheter och delvis på deras rädsla för att tvingas släppa ifrån sig en del av sina befogenheter samt på en okunskap om deras respektive befogenheter. Dessutom uppmanar parlamentet kommissionen att föreslå åtgärder för att överbrygga de hinder som ligger i vägen för en effektivare tillämpning av EGTS-instrumentet.

Den 15 september 2022 antog parlamentet en [resolution](#) om EU:s gränsregioner: levande laboratorier för europeisk integration. I resolutionen föreslås det att de strukturella nackdelar som alla gränsregioner har ska motverkas med hjälp av en särskild ordning för regionalt stöd. I resolutionen begärs det också att 0,26 % av EU:s sammanhållningspolitiska budget ska anslås för att hantera de strukturella utmaningarna i gränsområden. Det anges att beloppet ska beviljas i början av den nya budgetplaneringsperioden (2028–2034) och att det ska anslås till europeiska grupperingar för territoriellt samarbete eller liknande strukturer i gränsregioner.

Frédéric Gouardères
10/2023

